

Apajille! -esiselvityshankkeen loppuraportti

Sisällys

1. Hankkeen perustiedot.....	3
1.1 Hankkeen lähtökohdat.....	3
1.2 Hankkeen kohderyhmät	4
1.3 Hankkeen tavoitteet.....	4
2. Hankkeen toimenpiteet	5
2.1. Kalaverstaat	5
2.2 Päätösseminaari.....	19
2.3 Haastattelut	21
3. Tulokset ja yhteenveto	27
4. Yhteystiedot	28

1. Hankkeen perustiedot

Hankkeen nimi: Apajille!

Hankkeen toteutusaika: 12.1.2010 -31.5.2010

Hankkeen diaarinumero: 1020/3561/2009

Hankennumero: 1000021

Hankkeen hallinnoija: Maaseudun Sivistysliiton Pohjois-Pohjanmaan aluekeskus

Rahoittajat: Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Euroopan kalatalousrahasto (EKTR)

Hankeorganisaatio: vastuullinen johtaja Paula Yliselä, hankekoordinaattori Janne Hyvönen, aluepäällikkö Elina Vehkala

1.1 Hankkeen lähtökohdat

Apajille! -hanke on Maaseudun Sivistysliiton Pohjois-Suomen aluekeskuksen hallinnoima esiselvityshanke, joka on toteutettu Perämeren kalatalousohjelman alueella 1.1.2010 – 31.8.2010. Hankkeen idea syntyi Hailuodon kunnanjohtajan Matti Sorosen kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta. Keskusteluissa tuli esille kalastajien määrän väheneminen Perämeren alueella, sekä samalla koko kalastuskulttuurin häviäminen alueella. Syinä ammattikalastuksen vähenemiseen ovat kalastajien ikääntyminen, lisääntynyt hyljekanta ja kalatalouden heikentynyt kannattavuus. Todettiin, että alueelle tarvittaisiin kartoitus kalastuskentän monipuolistamisesta sekä laajapohjainen kehittämishanke, joka voisi verkostoida eri alojen toimijoita ja yrittäjiä yhdessä ideoimaan mahdollisuuksia kehittää kalastusmatkailua. Kalastajien määrä on vähentynyt viimeisen 20 vuoden aikana 400:sta alle sataan.

Apajille! -esiselvityksen tarkoitus oli selvittää mahdollisuuksia ja haasteita kalastusmatkailulle Perämeren alueella, etsiä tapoja yhdistää kalastus- ja matkailuelinkeinoja sekä selvittää alan toimijoiden kiinnostusta kalastusmatkailua kohtaan. Hankkeen aikana kartoitettiin kehittämiskohteita, jotka toisivat kalastus- ja matkailuelinkeinot lähemmäs toisiaan. Toimivia kalastusmatkailuyrityksiä Perämeren alueella on vain muutama, mutta potentiaalia olisi useammallekin yrittäjälle.

Hankkeen aikana järjestettiin toiminnallisia työpajoja ”Kalaverstaita” yhteensä seitsemän. Kalaverstaiden tavoitteena oli saada mahdollisimman suuri joukko eri alojen toimijoita yhteen keskustelemaan kalastuksesta, kalastusperinteestä ja matkailusta sekä ideoimaan niiden hyödyntämistä kalastusmatkailussa.

Kalaverstaiden osallistujamäärät ja tulokset ovat ylittäneet tavoitteet. Kalaverstaista esille nousseita haasteita kalastuksen kannalta ovat toimijoiden vähyys, huono sitoutuminen, lainsäädännön vaikutus, matkailutuotteiden puute ja hylkeet. Mahdollisuuksina pidetään alueen runsasta satamaverkostoa, puhdasta luontoa, monipuolisia kalastusmahdollisuuksia, luontomatkailutarjontaa, kalaruokaperinnettä sekä suomalaisen kalan hyvää mainetta kuluttajien keskuudessa.

1.2 Hankkeen kohderyhmät

Apajille! -esiselvityshankkeen kohderyhmänä olivat Perämeren rannikon Kalatalousohjelman alueelta 14 kuntaa: Hailuoto, Haukipudas, Ii, Kalajoki, Kemi, Keminmaa, Lumijoki, Oulunsalo, Pyhäjoki, Pyhäjärvi, Raahe, Siikajoki, Simo ja Tornio. Kunnista ainoa sisävesikunta on Pyhäjärvi. Toimijoista kalastajat, matkailuyrittäjät, kuntien viranhaltijat, järjestöjen edustajat ja maaseudun kehittäjät ovat hankkeen kohderyhmää.

1.3 Hankkeen tavoitteet

Apajille! -esiselvityshankkeen tavoitteena oli kartoittaa olemassa olevia kalastusmatkailuun liittyviä palveluja ja yrityksiä hankkeen toiminta-alueella sekä löytää kehittämiskohteet ja tarpeet, joita jatkohankkeen kautta voidaan kehittää. Tavoitteena oli myös hyödyntää kalastusperinteen tuomia mahdollisuuksia, kuten alueen ruoka- ja käsityöperinnettä. Lisäksi Apajille! -esiselvityksessä oli tarkoitus selvittää toimijoiden kiinnostusaste Perämeren alueen kehittämiseksi koko Suomen johtavaksi kalastusmatkailun ja -kulttuurin kohteeksi.

2. Hankkeen toimenpiteet

Apajille! -esiselvityksessä järjestettiin seitsemän toiminnallista työpajaa Kalaverstasta. Työpajat järjestettiin Pyhäjoella, Iissä, Siikajoella, Kemissä, Simossa, Pyhäjärvellä ja Hailuodossa. Lisäksi haastateltiin alan keskeisiä toimijoita, kuten kalastajia ja matkailuyrittäjiä sekä Perämeren kalatalousliiton, Pohjoisen Perämeren ammattikalastajien liiton ja Pohjois-Pohjanmaan liiton edustajia. Hankkeen tuloksia koottiin yhteen päätösseminaarissa Oulussa, jonne kutsuttiin kaikki hankkeen toimenpiteisiin osallistuneet. Hankkeen taustamateriaalina käytettiin Perämeren kalastustilanteeseen ja kalatalouteen liittyviä tilastoja ja selvityksiä.

2.1. Kalaverstaat

Kalaverstaiden alustajiksi kutsuttiin paikallisia toimijoita. Työpajojen tarkoituksena oli koota yhteen mahdollisimman suuri joukko paikallisia kalastukseen ja matkailuun liittyviä toimijoita kuten, kalastajia, matkailuyrittäjiä sekä kunnan edustajia.

Ryhmätyöskentelyssä osallistujat jaettiin kolmeen ryhmään, joissa vuorotellen käytiin yhdessä pohdiskellen läpi etukäteen valitut kysymykset. Jokaisella oli mahdollisuus tuoda esiin oma näkemyksensä ja kaikki esiin tulleet asiat kirjattiin ylös. Näin saatiin monipuolista tietoa, joka toimi pohjana yhteisille keskusteluille. Kalaverstaiden kysymyksinä olivat:

1. Mitä on kalastuskulttuuri? / Mitä on kalastusperinne?

2. Mitä tuotteita ja palveluita kalastusmatkailussa on ja voisi olla?

3. Mitä ovat kalastusmatkailun haasteet ja mahdollisuudet

Pyhjärven Kalaverstas

Aika: 18.2.2010

Paikka: Verkkoranta, Pyhäjärvi

Osallistujia: 13 henkilöä

Mitä on kalastuskulttuuri Pyhäjärvellä?

Pyhäjärven alueella kalastus on ollut perinteisesti tärkeä ravinnon lähde ja perinne on siirtynyt isältä pojalle. Alueella on toiminut aikaisemmin useita ammattikalastajia. Vielä 1960 -luvulla on toiminut viisi nuottaryhmää, mutta kalastus vähentynyt. Kalastusmenetelminä ovat nuottakalastuksen lisäksi olleet katiska- ja verkkokalastus. Kalaruusta työpajassa tuli esille muikkupottu. Keskusteltiin kalastuksen loppumisesta ja pohdittiin nuorten mukaan saamista. Osallistujien mielestä kalastuksen elvyttämiseksi tulisi alueen kouluissa opettaa erä- ja kalastustaitoja.

Mitä tuotteita ja palveluita kalastusmatkailussa on ja voisi olla Pyhäjärven alueella?

Pyhäjärvellä ei juuri ole kalastusmatkailuun liittyviä tuotteita ja palveluja. Alueella on jo kuitenkin olemassa hyvä majoituskapasiteetti.

Kalaverstaassa ideoitiin kalastusmatkailu tuotteita Pyhäjärvelle, joita voisivat olla esimerkiksi erilaiset kalapaketit, kuten tuulastus, pilkki, perho, katiska, iskukoukku, vetouistelu, mato -onginta tai nuottaus. Yhdeksi tuotteeksi suunniteltiin Pyhäjärven Kalavala, josta alue tunnettaisiin. Kalaverstaassa yhtenä tärkeänä ajatuksena nähtiin, että 4 -tien varteen tulisi saada savuntuoksuinen infopiste. Pyhäjärven kalastamasta haluttiin matkailijoiden taukopaikka. Satamassa voisi olla jotakin pientä toimintaa ja palveluja matkailijoille.

Myös kalatuotteiden jalostus nähtiin tärkeänä, näin kalastajien tulot kasvaisivat ja kalasta saatu tulo jäisi alueelle. Kalaverstaassa ideoitiin, että Pyhäjärvelle pitäisi tuotteistaa kalaruokakursseja, joita järjestettäisiin niin ravintoloitsijoille, perheille että matkailijalle. Keskusteluissa tuli myös esille, että tarvittaisiin kalastajapalvelunumero,

josta voisi ennakkoon varata tuoretta kalaa, kalatuotteita ja kalastuspalveluita. Markkinointia pidettiin keskusteluissa tärkeänä, jotta alueen tunnettuutta saataisiin lisättyä.

Kalastusmatkailun haasteet ja mahdollisuudet Pyhäjärvellä?

Mahdollisuuksina Pyhäjärven alueella nähtiin upea iso järvi ja sen puhtaus sekä järvestä saatavat monenlaiset kalat. Kalaverstaassa pidettiin mahdollisuutena kalojen jatkojalostusta ja erilaisten kalastuspakettien tuotteistamista. Olemassa oleville ja uusille yrityksille tulisi saada tukea sekä järjestää markkinointikoulutusta. Pyhäjärvellä on sekä tarvittava infrastruktuuri että majoituspalvelut kunnossa. Venäläiset matkailijat nähdään alueella potentiaalisena asiakasryhmänä. Yhteistyötä naapurikaupunki Kiuruveden kanssa tulisi kehittää ja saada alueelle paikallisia hankkeita. Pyhäjärven alueella nähtiin myös mahdollisuuksia kehittää monipuolisia eri alojen tuoteryhmiä esimerkiksi kulttuuri, kalastus, luontomatkailu.

Kalaverstaassa tärkeimpinä haasteina Pyhäjärven alueella pidettiin toimijoiden sitoutumista yhteisiin hankkeisiin, pääoman puutetta, toimijoiden vähäistä määrää sekä ikääntymistä. Nuoria toivotaan lisää mukaan kalastusalalle. Alueelle tulisi saada myös henkilö tai organisaatio, joka koordinoisi matkailutuotteiden laadun kehittämistä, yrittäjien verkostoitumista ja huolehtisi käytännönjärjestelyistä. Kalaverstaassa tuli esille, että niin palveluiden kuin itse tuotteiden osalta tulisi toimintaa organisoida ammattimaiseen suuntaan. Haasteena tulevaisuudessa tulee olemaan myös tiukentunut lainsäädäntö, erityisesti turvallisuuteen liittyvien säädösten osalta.

Iin ja Haukiputaan Kalaverstas

Aika: 25.2.2010

Paikka: Alarannan kota li

Osallistujia: 12

Mitä on kalastuskulttuuri Iin ja Haukiputaan alueella?

Sekä Iin että Haukiputaan kalastuskulttuuri on vanhaa. Iin läpi virtaava Iijoki ja Haukiputaalla Kiiminkijoki ovat tarjonneet aikanaan merkittävää lisäansiota alueen asukkaille. Kalastuksessa on pyyntivälineinä käytetty rysiä, patoja, mertoja, verkkoja sekä lippoja. Aikaisemmin kalastus on ollut vuodenaikakalastusta, lohta on pyydetty keväällä, kossia kesällä ja siikaa ja nahkiaista syksyllä. Kalaruuista nahkiaisvelli ja halstrattu nahkiainen ovat alueen ominaista kalaruokaa. Hylkeenmetsästys on kuulunut osaksi alueen kalustuperinnettä. Hylkeenrasvasta eli traanista tehtiin öljyä, jota käytettiin muun muassa talomaaleihin.

Mitä tuotteita ja palveluita kalastusmatkailussa on ja voisi olla Iin ja Haukiputaan alueella?

Iin ja Haukiputaan alueella ei ole varsinaisia kalastusmatkailuyrittäjiä, mutta alueelta löytyy muutama kalanjalostusta harjoittava yritys, Kuha Oy Iissä ja Kalapuohi Haukiputaalla Kellon Kiviniemessä. Majoituskapasiteetti alueella on pientä.

Kalaverstaassa pohdittiin millaisia kalastustuotteita alueella voisi tulevaisuudessa olla. Hyviä tuotteita olisivat esimerkiksi loukko-, pato-, rysä- ja verkkopyyntituotteet. Siian lippoaminen ja nahkiaisien mertapyynti ovat Perämeren jokialueiden erityispiirteitä. Näiden pyyntitapojen tuotteistaminen ei vaadi paljon pääomaa. Talvikalastuksessa voitaisiin tuotteistaa esimerkiksi mateen pyydystäminen koukuilla ja perinteinen pilkkiminen. Perhekalastuspaikkana alueella voisi toimia Raaskan yläallas.

Kalaverstaassa tuli esille, että molemmille alueille tulisi kehittää infopisteet, jotka olisivat virtuaalisena netissä ja fyysisesti jossain kuntien alueilla. Infopisteistä pitäisi löytyä ainakin alueen palvelut, hinnasto ja jokien saalistilastot.

Kalastajat voisivat tarjota meritaksipalveluita, jolloin matkalaisina voisi olla luontomatkailijat tai lintubongarit. Myös metsästäjien kuljetusta voitaisiin harkita lisäansiona kalastajille.

Kalaverstaassa keskusteltiin, että alueen tunnettavuutta tulisi lisätä ja hurjimmissa visioissa esiintyi kala-akvaario, joka pysäyttäisi matkailijat. Kala-akvaariossa olisi esillä erilaiset suomalaiset kalat.

Alueelta löytyy myös useita paikkoja, joita voitaisiin hyödyntää saarimatkailuun, esimerkiksi Röyttä, Krunnit, Hietakari. Mereltä tuleville matkailijoille tarvittaisiin myös suojasatama.

Kalastusmatkailun haasteet ja mahdollisuudet lin ja Haukiputaan alueella?

Kalastuksen mahdollisuuksina nähtiin sekä meren että joen tarjoamat mahdollisuudet. Paikkoja, joita Haukiputaan ja lin alueella tulisi kehittää, ovat muun muassa Kiviniemen kalahalli, Rantakestilä, Merihelmi ja Virpiniemi. Kalastusmatkailuun voitaisiin luoda vuodenaikakalastukseen perustuva ohjelma: siikaa ja nahkiaista syksyllä, madetta talvella, hyljettä, haukea ja ahventa keväällä ja lohta kesällä. Kalastusmatkailun ja yleensäkin matkailun vetovoimatekijänä nähtiin eko- ja luontomatkailu. Hylkeenmetsästys nähtiin myös kehittämisen arvoisena asiana.

Haasteena kalaverstaassa nähtiin kalastajat: heidän korkea ikänsä, vanhat toimintatavat sekä yhteistyön puute. Haasteellisena pidettiin lainsäädäntöä, joka vaatii nykyään katsastetut veneet sekä vuokraveneenkuljettajatutkinnon suorittamista, jotta aluksiin voi ottaa maksavia asiakkaita kyytiin. Haasteena alueella tulee olemaan myös kalastusrajoitusten, kalastusosuuskuntien sekä terminaali-alueiden järjeistäminen ja nykyaikaistaminen. Kalaverstaassa tuli esille myös huoli vesistöjen kunnossa pysymisestä. Verkostoituminen alueella hajallaan olevien toimijoiden kesken on suuri haaste.

Siikajoen, Lumijoen ja Raahen Kalaverstas

Aika: 4.3.2010

Paikka: Törmälän maatilamatkailu, Siikajoki

Osallistujia: 7

Mitä on kalastusperinne Siikajoella, Lumijoella ja Raahessa?

Kalastusperinne on ollut alueella runsasta. Kalastajan ammatti on siirtynyt isältä pojalle. Kalastusta on harjoitettu sekä joissa että meressä. Alueella on pyyntivälineinä käytetty pöhnää (ahvenen kutupyöydys), tauvoa ja rysiä (nahkiaisen pyynnissä oma malli). Kalastusperinteeseen on kuulunut myös ravunpyynti. että yksi Osa kalastusperinnettä on ollut kalarosvovous, jossa esimerkiksi Lumijoelta kalastajat ovat tulleet Seileillä salaa pyydystämään kalaa. Myös talojen oma salakalastus on ollut yleistä. Kalaa on käytetty ruuanlaitossa monipuolisesti, kalasta on tehty suolasilakkaa, kuivattua kalaa, nahkiaispottuja ja niittykalaa (tönkkösuolattua kalaa).

Mitä tuotteita tai palveluita kalastusmatkailussa on ja voisi olla Siikajoen, Lumijoen ja Raahen alueella?

Tällä hetkellä alueella ei ole kalastusmatkailua. Kalaverstaassa syntyi uusia kalastusmatkailutuotteita esimerkiksi kalatapahtumat, kalaruokakurssit, vetouistelu, lippoaminen, hylkeen pyynti sekä jäämatkailu. Myös metsästyksen ja luontomatkailun kehittämällä voisi olla myönteinen vaikutus kalastusmatkailuun.

Mitä ovat kalastusmatkailun haasteet ja mahdollisuudet Siikajoen, Lumijoen ja Raahen alueella?

Kalaverstaassa alueen hyvinä puolina nähtiin satamat sekä muutama merkittävä paikka, joita voitaisiin hyödyntää matkailussa, kuten Liminganlahti, kultakaivos (Piehinki) sekä Hailuotolaiva. Vuodenaikakalastusta tulisi kehittää ja tuoda esille mitä kalaa milloinkin voisi saada. Luontomatkailun kehittäminen koko alueella todettiin yhteiseksi haasteeksi.

Haasteena alueella on saada ihmiset tekemään yhteistyötä sekä verkottumaan keskenään. Kalaverstaan keskusteluissa kalastajien kateutta toisiinsa pidettiin ongelmana. Perämeren hyljekantojen kasvun katsottiin tuovan omat haasteensa. Osallistujien toiveena on että, markkinointia kehitettäisiin ja kalastusmatkailua tuotteistettaisiin ammattimaisesti.

Kemi, Keminmaa ja Tornio Kalaverstas

Aika: 25.3.2010

Paikka: Leipätehtaan toimintakeskus Kemi

Osallistujia: 6

Mitä on kalastusperinne Kemin, Keminmaan ja Tornion alueella?

Kemin, Keminmaan ja Tornion alueella on perinteisesti kalastettu merellä ja kalastajilla on ollut saarissa kalakämppejä. Niissä asuttiin koko kesä, joten mantereelta otettiin mukaan kaikki tarvittava, esimerkiksi eläimet ja ruuat. Saarissa kalastajilla oli jääkellarit, kalasaaliit säilytettiin. Kalakämppejä on ollut muun muassa Penskarissa, Runnissa ja Halttarin Maksniemessä.

Torniojoella ja Kemijoessa on harjoitettu myös koskikalastusta lippoamalla. Alueella on ollut oma ”Lipporenku” -niminen patopyyntitapa. Torniojoen Kukkolan osakaskunnan kalajaolla on pitkät perinteet, jotka ovat lähtöisin 1600 -luvulta ja edelleen käytössä. Kalanjaossa saalis jaetaan joka päivä klo 19.00. Ruotsin puolella on sama perinne. Kalaruokaperinteeseen kuuluu tönkkösuolattua siikaa, varrassiikaa, madekeittoa nahkoineen, loistelohta, norssipottua, muikkupottua ja silakkapottua.

Mitä tuotteita ja palveluita kalastusmatkailussa on ja voisi olla Kemin, Keminmaan ja Tornion alueella?

Alueella toimii yksi Perämeren vanhimmista kalastusmatkailuyrityksistä Simon Kalastusmatkat oy. Paikkakunnilta löytyy eritasoisia majoittumismahdollisuuksia,

hotellista leirintäalueisiin. Kemissä Kalastusmatkailijoille on tarjolla vetouistelua sekä Torniojoen lohenkalastusta.

Osallistujien mielestä hylkeet voisivat olla alueelle myös mahdollisuus. Hylkeiden perinteistä metsästystä että hylkeenbongaustakin voitaisiin tuotteistaa matkailutuotteeksi. Kalanjalostustuotteissa voitaisiin ottaa esimerkiksi naapurimaasta Ruotsista, jossa kalaa on jalostettu monin eri tavoin. Kemin sisäsataman elävöittämiseksi toivottiin paikalle kalanmyyntipistettä. Yhteisesti todettiin, että talvikalastus voisi olla helppo kehittämisen kohde alueen kalastusmatkailussa.

Mitkä ovat kalastusmatkailun haasteet ja mahdollisuudet Kemin, Keminmaan ja Tornion alueella?

Alueella nähtiin olevan paljon mahdollisuuksia kalastusmatkailun kehittämisessä, koska alueella on jo olemassa matkailuun liittyviä toimintoja sekä paljon matkailijoita. Keskusteluissa tuli esille tuuli- ja ydinvoiman mukanaan tuomat mahdolliset uudet asiakkaat ja heidän tavoittaminen kalastusmatkailun pariin. Kalastusmatkailun mahdollisuuksina nähtiin myös hylkeen metsästys ja -bongaus sekä luontomatkailu, jonka uskotaan lisääntyvän tulevaisuudessa. Alueella tapahtuvan ostosmatkailun ja muun matkailun yhdistämistä ja sen kehittämistä tulisi tukea ja löytää ne keinot, joilla matkailijat viipyisivät pitempään. Kalaverstaassa todettiin, että meren ja joen ”rauhottava elementti” tulisi hyödyntää markkinoimalla kiireiselle nykypäivän matkailijalle luonnon tarjoamaa rauhaa.

Haasteena kalastusmatkailussa on muun muassa vanhojen perinteiden muuttaminen, kalastajien korkea ikä ja lainsäädännön asettamat vaatimukset. Kalastusmatkailussa yhteistyötä pitäisi kehittää Kemin ja Tornion välille.. Markkinointia tulisi kehittää niin, että palveluntarjoajat ja palvelut löytyisivät netistä yhden portaalin alta. Hyljekantojen lisääntyminen nähtiin myös erittäin suurena haasteena alueella.

Simon Kalaverstas

Aika: 8.4.2010

Paikka: Wanha Pappila Simo

Osallistujia: 13

Mitä on kalastusperinne Simon alueella?

Simon alueella on harrastettu kalastusta sekä Simojoessa että Perämerellä. Pyyntikaloina Simossa ovat olleet lohi, siika, taimen, harjus ja nahkiainen. Pyyntitapoina on ollut loukku, rysä, verkko, pato, nuottaus. Kalastus on ollut alueella tärkeä elinkeino ja sitä on harjoitettu melkein joka taloudessa.

Simon alueella on seilannut useita kauppa-aluksia, suurimmat niistä olivat yli 20 metrisiä. Kauppatavarana aluksilla oli yleensä lohta, halkoja ja tervaa. Kauppapaikkoina oli Tukholma, Tallinna ja Pietari. Alusten paluulastina oli kankaita ja hyödykkeitä. Parhaimmillaan alueella oli yli 40 alusta. Niiden toiminta loppui Simon alueella 1900 -luvun alkupuolella rautatien tultua pohjoiseen. Viinan salakuljetus kieltolain aikoihin oli kalastajien yksi tulon lähde.

Mitä tuotteita ja palveluita kalastusmatkailussa on ja voisi olla Simojoen alueella?

Kalastusmatkailuyrityksiä Simosta löytyy muutamia. Ne ovat Simon kalastusmatkat ja Simolines. Majoituspalveluja Simossa tarjoaa useampi yritys, esimerkiksi Villa Alma Ruusa, Wanha Pappila, Lohiranta ja Alaniemi. Simojoessa harjoitetaan perinteistä jokikalastusmatkailua, johon kuuluu lupien myyntiä ja majoituspalveluita.

Illan aikana ideoitiin muun muassa lasitunnelia Simojokeen ja siihen yhteyteen rakennettavia akvaariotaloja, joista voisi tarkkailla joen vedenalaista elämää. Härkäleton majakan muuttamisesta hotelliksi keskusteltiin vilkkaasti.. Erityisen tärkeänä nähtiin matkailun infopisteen luomista Simoon sekä yhteismarkkinointiin panostamista. Simosta voitaisiin luoda mielikuva kunnasta, josta aukeaa tie Lappiin - Lapinportti. Kalaverstaissa pohdittiin, että luonto - ja metsästysmatkailulla olisi hyvät

edellytykset kehittyä ja olla osana kalastusmatkailua. Eräs osallistuja ehdotti myös eräkeskuksen rakentamista Simoon.

Mitä ovat kalastusmatkailun haasteet ja mahdollisuudet Simon alueella?

Simon alueelle tulisi saada matkailun kehittämistyöhön vetäjä (yritys, yhdistys tai kunta), joka toisi myös kalastusmatkailulle lisäpontta. Yhtenä ajatuksena nousi esille, että Simoon voitaisiin rakentaa talvigolfkeskus, johon yhdistyisi myös kalastusmatkailua.

Kalastusvälinemuseo, saarten että majakan hyötykäyttö nähtiin yhteisesti mahdollisuuksina. Ulkomaiset asiakkaat ja etenkin venäläiset matkailijoita tulisi tavoittaa ja houkutella pysähtymään Simoon.

Alueen teleliikenneyhteydet tulisi saada kuntoon, sillä osittain kunnan alueella nettiyhteydet eivät edelleenkään toimi. Haasteena pidettiin hankalaa EU -tukien viidakkoa, sillä yrittäjillä ei ole resursseja eikä aikaa etsiä oikeaa rahoituskanavaa hankkeille. Yleensäkin rahan puute alueen kehittämisessä nousi esille vahvasti.

Kalaverstaassa keskusteltiin paljon alueen muutosvastarinnasta ja kateudesta toisia yrittäjiä kohtaan. Verkostoitumisessa ja yhteistyön sekä yhteishengen luomisessa on tulevaisuudessa työtä. Verkostoitumiseen tarvitaan yrittäjien, osakaskuntien ja Simon kunnan yhteistyötä. Vesistöjen kunnossapitoa ja lohen nousemista Simojokeen pidettiin erittäin tärkeänä kalastusmatkailun edellytyksenä Simossa. Markkinointiin ja tuotteiden luomiseen tarvittaisiin opastusta alueella, toivottiin EU -rahoituksen tuovan mahdollisuuksia tähän työhön.

Pyhäjoen ja Kalajoen Kalaverstas

Aika: 15.4.2010

Paikka: Kielosaaren pysäkki, Pyhäjoki

Osallistujia: 6

Mitä on kalastusperinne Pyhäjoen ja Kalajoen alueella?

Pyhäjoen ja Kalajoen alueella on perinteisesti harjoitettu vuodenaikapyyntiä. Keväällä on verkkokalastettu haukia ja ahvenia ”pöselöllä” (merran ja katiskan tapainen pyyntiväline), lahnaa, säynävää ja silakkaa myös. Kesällä on pääsääntöisesti pyydetty lohta ja syksyllä saaliskaloina ovat olleet siika ja nahkiainen. Talvella on harrastettu mateen koukkupyntiä ja iskukoukuilla on kalastettu haukea sekä heti jäiden tultua siikaa. Alueella on joskus jopa pyydystetty ankeriasta. Pyyntivälineinä on käytetty lippoa, harjulautaa ja paunettia. Kalastajat ovat saaneet lisäansioita hylkeenmetsästyksestä.

Mitä tuotteita ja palveluita kalastusmatkailussa on ja voisi olla Pyhäjoen ja Kalajoen alueella?

Pyhäjoen ja Kalajoen alueella toimii kaksi kalastusmatkailupalveluita tarjoavaa yritystä FemEmare oy ja Jannen Saaristoretket. Kalanostajia palvelee Raimon Kala ja Yppärin kalatuote. Kalaverstaassa pohdittiin, että kalanmyyntiin tulisi kehittää samanlainen palvelu nettiin kuin polttopuita välittävällä nettipalvelu Halkoliiterillä on. Sieltä voisi tilata suoraan kalat suoraan kalastajalta. Tämä mahdollistaisi myös kalastajille paremman katteen saamisen. Idean toteuttaminen vaatii hyvin verkostoidun kalastajaryhmän. Kalastusmatkailutuotteiden ja palveluntarjoajien määrä alueella todettiin vähäiseksi.

Millaista kalastusmatkailu on v. 2020 Pyhäjoen ja Kalajoen alueella?

Kalaverstaassa kalastuksen nähtiin olevan yksi osa alueen ohjelmatarjontaa. Kalastukseen on kehitelty toimintamalli, jossa kalastaja harjoittaa ammattiaan ja renki tuo matkailijat katsomaan kalastusta tai osallistumaan kalastuksen. Kalalato eli

nettipalvelu, josta voi tilata suoraan kalaa, on myös toiminnassa. Alueella järjestetään kalakilpailuja esimerkiksi MM -haukikilpailu. Nuoria toivotaan alalle enemmän, jotta kalastus voisi säilyä alueella tulevaisuudessakin.

Hailuodon ja Oulunsalon Kalaverstas

Aika: 22.4.2010

Paikka: Nuorisoseuratalo, Hailuoto

Osallistujia: 6

Mitä on kalastusperinne Hailuodossa?

Kalaverstaassa keskusteltiin, että kalastuksella on ollut suuri merkitys alueen asuttamiseen. Alueella saaliskaloista lohi on ollut tärkein ja sitä on viety aina Pietariin saakka. Kalaa on pyydetty pöhnillä, rysillä, ja verkoilla. Alueella on ollut oma ominainen venemalli. Kalasta on valmistettu monenlaisia kalaruokia, esimerkiksi kapanorssia, mähnäpottuja, kiiskilientä ja karkasupottuja. ”Rannankierto” kuuluu keskeisenä osana alueen kulttuuriin eli kaikki rantaan ajautunut tavara on tarkoin hyödynnetty ja käytetty joko yhteisesti tai yksityisesti.

Mitä tuotteita ja palveluita kalastusmatkailussa on ja voisi olla Hailuodon ja Oulunsalon alueella?

Hailuodossa on olemassa muutama kalastusmatkailua harjoittava yritys: Jussa Miniristeilyt ja Pöllän maatilamatkailu. Hailuodon tunnetuin tapahtuma on syksyllä järjestettävä Siikamarkkinat.

Alueen historia ja tarinat toivotaan saatavan vahvemmin mukaan alueen matkailuun. Kalaverstaassa pidettiin tärkeänä, että alueen palvelut olisivat auki myös illalla ja tarjontaa tulisi kehittää monipuolisemmaksi esimerkiksi purjehtijoiden ja lapsiperheiden varalle. Luontomatkailun arveltiin kasvavan tulevaisuudessa. Talvikalastus nähtiin parhaiten sopivan kalastusmatkailuun, sillä se ei ole niin säästä riippuvaista.

Mitä ovat kalastusmatkailun haasteet ja mahdollisuudet Hailuodon ja Oulunsalon alueella?

Haasteena keskusteluissa kävi ilmi tiukentuneet lainsäädännöt niin EU:n kuin Suomen valtion asetusten kannalta. Hyljekantojen kasvu aiheuttaa myös paljon haittaa kalastajille. Haasteena on myös alueiden toimijoiden vähyys. Alueen markkinointia ja tunnettuutta tulisi lisätä.

Mahdollisuutena nähtiin saaren vanhan perinteen esiin nostaminen sekä vanhoihin pyyntivälineisiin ja pyyntitapoihin liittyvien tuotepakettien luominen. Marjaniemen aluetta tulisi edelleen kehittää ja luoda palveluja veneilijöille ja päiväturisteille. Marjaniemessä olisi tilaa meriaiheiselle museolle. Hailuodon ja mantereen välisen sillan rakentamisesta esiintyi toisistaan eriäviä mielipiteitä. Puolestapuhujat näkivät toimintojen helpottumisen alueella ja vastustajat pelkäsivät Hailuodon omaperäisyyden katoamiseen.

Kalaverstaiden yhteenveto

Kalaverstaita järjestettiin seitsemällä paikkakunnalla ja osallistujia oli yhteensä 63. Keskustelu kalaverstaissa oli vilkasta ja idearikasta. Palautteissa toimintatapa sai positiivisen vastaanoton ja kommenttien mukaan Kalaverstaissa tuli esille uusia näkökulmia. Eri toimijoiden saaminen yhteiseen tilaisuuteen koettiin hyväksi ja vastaavaa keskustelua toivottiin jatkettavan tulevaisuudessakin. Jokaisella alueella toivottiin matkailuun koordinaattoria, joka kokoaisi toimijat yhteen ja käynnistäisi kehittämistyön ja tuotteistuksen.

Mitä on kalastusperinne Perämeren alueella?

Kalastuksella on vahvat ja pitkät perinteet alueella ja sillä on ollut merkitystä niin taloudellisesti kuin henkisesti. Joka alueella on omat erilaiset ominaispiirteensä. Yleisimpiä pyyntikaloja ovat olleet olleet siika, lohi, silakka, nahkiainen, ahven ja pyydyksinä ovat olleet muun muassa verkot, rysät, merrat. Kala on ollut tärkeä osa ruokavaliota ja alueella on rikas kalaruokaperinne. Lohta on viety alueelta aina Pietariin ja Tukholmaan asti. Hylkeenmetsästys on ollut osana kalastuskulttuuria.

Mitä tuotteita ja palveluita on Perämeren alueella?

Kalastusmatkailuyrityksiä Perämeren alueella on seitsemän. Perinteisten kalastuslupien myyntiä harjoittavat alueella majoitusliikkeet, huoltamot ja kaupat. Kalatapahtumia Perämeren alueella ovat mm. Siikamarkkinat Hailuodossa, Nahkiaismarkkinat Simossa, Ahvenmarkkinat Lumijoella, Haukikuningas kilpailut Pyhäjoella. Varsinaisia kalastusmatkailutuotteita on alueella jonkin verran, lähinnä venekuljetuksia ja kalastusmatkoja. Matkamuistomyymälöistä ei löydy kalastukseen liittyviä tuotteita. Kalasta jalostettuja tuotteita on saatavilla Kalajoella ja lissä jonkin verran.

Mitä tuotteita ja palveluita voisi olla Perämeren alueella?

Kalaverstaissa tuli yleisesti esille, että alueelle tulisi saada infopisteitä niin nettiin kuin kuntienkin alueelle, josta matkailijat löytäisivät tietoja alueen palveluista. Kalastusohjelmapakettien sisältöä voitaisiin tuotteistaa perinnekalastuksen suuntaan esimerkiksi pöhnällä, rysillä nuotalla pyyntiä sekä kalaruokakursseja. Kalaverstaissa tuli esille myös kalanjalostus, jolloin kalastajan ansiot paranisivat ja matkailijat voisivat viedä jotakin paikallista mukanaan. Meri tarjoaa hyvän ympäristön elämysmatkailulle, joka tulee tulevaisuudessa kasvamaan.

Mitä ovat kalastusmatkailun haasteet Perämeren alueella?

Kalaverstaissa tuli ilmi se, että suurimmat ongelmat kalastusmatkailun kehittämisessä ovat kalastajien ikääntyminen, lainsäädännön vaatimukset, lupakäytännöt ja yhteistyön puuttuminen. Nuorten saamista alalle pidettiin kalaverstaissa elinehtona kalastuselinkeinon säilymiselle. Oman haasteen tuovat Perämeren olosuhteet ja hylkeet. On haastavaa löytää oikeat tuotteet kalastusmatkailuun. Palveluiden tuotteistamiseen ja markkinointiin tarvittaisiin yhteistyötä ja lisäresursseja. Suunnitellut ydinvoima- ja tuulivoimahankkeet tuovat omat haasteensa. Miten käy maiseman ja luontoarvojen?

Mitä ovat kalastusmatkailun mahdollisuudet Perämeren alueella?

Perämeren ympäristö, puhtaat vedet ja luonto, sekä kalakannat tuovat paljon mahdollisuuksia kalastusmatkailuun. Yhteistyötä lisäämällä ja voimavaroja yhdistämällä voisivat kalastajat kehittää toimintaansa yhdistämällä elinkeinoaan matkailuun tai matkailuyrittäjät voisivat vastaavasti saada kalastuksesta lisän omaan tarjontaansa. Alueella on paljon perinteitä hyödynnettäviksi tuotteiden, kuten kalastuspakettien suunnittelussa. Kalaverstaissa kalastusmatkailu nähtiin osana muuta matkailua ja näin tuovan lisäarvoa alueelle.

2.2 Päätösseminaari

Aika: 11.5.2010

Paikka: Villa Hannala Oulu

Osallistujia: 15

Apajille! -päätösseminaarissa alustajina olivat: Piia Karttunen Nouseva Rannikkoseutu Ry, Jyrki Oikarinen Perämeren Kalatalousyhteisöjen liitto, Ismo Karhu Pohjois-Pohjanmaan liitto, Kaisa-Leena Korhonen FemEmare, Heidi Pasanen Rieska-Leader ry. Elina Vehkala Maaseudun Sivistysliiton Pohjois-Pohjanmaan aluekeskuksesta toimi puheenjohtajana. Kokonaisuudessaan seminaari onnistui hyvin ja keskustelu osallistujien ja alustajien kesken oli vilkasta.

Piia Karttusen esitys käsitteli Perämeren kalatalousohjelmaa sekä toteutuneita hankkeita. Perämeren kalatalousohjelman tarkoituksena on aktivoida alueellisia ja paikallisia toimijoita etsimään uusia toimintamalleja elinkeinokalatalouden kehittämiseksi. Perämeren kalatalousohjelma toimintakausi on 2007 – 2012 ja sen budjetti on 300 000 euroa vuodessa. Ohjelmasta on rahoitettu 15 hanketta vuonna 2009. Näitä ovat olleet esimerkiksi Apajille! esiselvitys, Vähempiarvoisen kalan hyödyntämismahdollisuudet teollisuudessa -esiselvitys ja Varjakan kalahallin muuttaminen elintarvikehuoneistoksi -investointihanke.

Jyrki Oikarisen aiheena oli ”Perämeren kalastus ammattikalastajan näkökulmasta”. Esityksessään hän toi esille sen, että kalastus ja hylkeenmetsästys ovat rannikon vanhimpia elinkeinoja. Tulevaisuudessa paikallista kalaa arvostetaan entistä enemmän, mikä luo pohjan suotuisalle saaliin arvon kehitykselle ja ehkä tuo alalle muutaman nuoren yrittäjän. Kalastajien vähenemisen vuoksi tulee kalasta arvokas erityistuote. Kalastus voi siten tulevaisuudessa olla myös kalastusmatkailua.

Ismo Karhu Pohjois-Pohjanmaan liitosta esitteli aluksi juuri hyväksytyn maakuntaohjelman. Hän kertoi muutaman kalastukseen liittyvän väitteen, esimerkiksi että: ”kaloilla ei ole keskeinen merkitys kalastusmatkailussa” ja ”ei myöskään veden määrällä”. Ismo Karhu esitti myös kalastusmatkailureseptin, jolla saataisiin ala toimimaan eli tarvitaan palvelujen laatua, sähköistä mediaa, sosiaalista elementtiä, kulttuuritaustaa, jännittävyttä, harvinaisuutta ja terveysvaikutuksia. Nämä väitteet herättivät osallistujat keskustelemaan onnistuneen kalastusmatkailutuotteen luomisesta.

Kaisa-Leena Korhonen kertoi FemEmare Oy yrityksestään, jonka toimialana ovat matkailu- ja erilaiset ohjelmalvelut. Yritys tekee mahdollisimman paljon yhteistyötä oman alueen yrittäjien kanssa. FemEmaren asiakkaina ovat yleensä yhteisöt, yritykset ja ryhmät. Korhosen näkemyksen mukaan kysyntää olisi, mutta tarjontaa ei ole olemassa tai se on hyvin vähäistä. Kalastusmatkailun kehittämiseksi tarvittaisiin oppaita, jotka tuntevat alueensa vedet, toimijoiden ammattimaista toimintaa, kunnossa olevaa kalustoa ja sitoutumista kehittämistoimintaan.

Heidi Pasanen Rieska Leaderista esitteli Leadereiden eri tukimuotojen mahdollisuuksia yrityksille.

Elina Vehkalan loppuyhteenvedossa sekä yleisökeskusteluissa toivottiin Pohjois-Pohjanmaan liiton vahvempaa osallistumista kalastusmatkailun kehittämiseen. Liitto voisi yhteistyössä Lapin maakuntaliiton kehittää kalastusmatkailua muun matkailunkehittämisen rinnalla. Yrittäjät toivoivat foorumia, jossa voisivat luoda kontakteja ja jakaa kokemuksiaan. Keskusteluissa nousi myös sosiaalisen median mahdollisuudet niin markkinoinnissa ja etenkin nuorten mukaan saamisessa.

2.3 Haastattelut

22.1.2010 MSL:n toimisto Oulu

Tapaaminen aktivaattori Piia Karttunen ja Nouseva Rannikkoseutu Ry:n toiminnanjohtaja Soila Haapsaari.

Apajille! esiselvityksen aloitus palaveri. Karttunen ja Haapsaari kertoivat Perämeren alueen kalatalousohjelmasta ja sen tavoitteista. He antoivat tietoja yhteyshenkilöistä ja tahoista, joihin Apajille! -hankkeen kannattaa olla yhteydessä. Haastattelussa käytiin läpi myös suuntaa sille, mitä esiselvityksessä tulisi etsiä ja löytää.

27.1.2010

Kalastuskulttuuri- keskustelutilaisuus Kalajoki, järjestänä Nouseva Rannikkoseutu ry

Tilaisuuteen oli kutsuttu kalastajia ja yrittäjiä ja muita alan toimijoita. Paikalle tulleet miettivät, mitä on kalastuskulttuuri Kalajoen alueella? Yhteenveto:

- kalastusmatkailua ollut, mutta kaatunut epävarmuuteen
- tarvitaan sitoutumista
- kalastusmatkailuun keskittymisen on oltava kannattavaa kalastajalle

28.1.2010

Kalatalousyhteisöjen liitto Jyrki Oikarinen

Haastattelussa Oikarinen esitteli, millaisella alueella Perämeren Kalatalousyhteisöjen Liitto toimii. Liitto neuvoo ja opastaa ammattikalastajia.

Keskustelussa esiin tulleita asioita:

- Kalastajien ikääntyminen. Alalle tulee joka vuosi korkeintaan yksi ykkösluokan kalastaja ja sitä useampi lopettaa ammattikalastuksen. Kalastus uhkaa siis loppua Perämerellä
- Ammattikalastuksen aloittaminen on kallista

- Hylkeet ovat sekä mahdollisuus että haitta. Esim. matkailussa voi käyttää matkailijoita katsomassa hylkeitä. Verkkokalastus rannikolla loppunut melkein kokonaan hylkeitten takia.
- Ponttooniryisiä vähän Perämeren alueella.
- Uusi kalastuslain kokonaisuudistus menossa.
- Asetuksista ja pyyntirajoituksista on epävarmuutta (ei voi suunnitella toimintaa moneksi vuodeksi eteenpäin)
- Mikä merkitys matkailussa voisi olla ammattikalastajille?
- Kalastajat eivät ole valinneet ammattiaan esilläolon vuoksi, joten tarvitaan yhteistyötaho joka järjestää matkailijat pyydyksille
- Lupakäytäntö, mistä ostaa lupia, osakaskuntia/ jakokuntia paljon.

29.1.2010

Matti Kamula, PP kylien hallituksen jäsen ja eläkkeellä oleva luotsi

Kamulan kanssa käydyssä keskustelussa tuli esille lainsäädännössä olevat aluksiin kohdistuvat vaatimukset sekä aluksen kuljettajilta vaadittu vuokraveneen kuljettajan tutkinto.

- Lain mukaan huvivene muuttuu vuokraveneeksi aina kun sen käytöstä saadaan rahallista tai muuta korvausta ja silloin veneen tulee olla katsastettu
- Vuokraveneen katsastuksen suorittavat Merenkululaitoksen alustarkastajat. Katsastusmaksu perustuu tunti-laskutukseen. Riippuen luokasta, johon vuokravene katsastetaan. Vene katsastetaan joko vuosittain, kahden tai viiden vuoden välein.
- Vuokraveneen kuljettajan pätevyyskirja on Vuokraveneen kuljettajan todistus. Vaatimukset: vähintään 18-vuoden ikä, saaristonavigointitutkinto/ rannikkonavigointitutkinto (alle 10 vuotta vanha), ensiapu I, alle 3 vuotta vanha (SPR tms.), lääkärintodistus ajokorttia varten (eli selvitys terveydentilasta), Veneen käsittelytodistus jostain isosta veneestä, esim. yli 30 Jalkasesta. Vaihtoehtoisesti osallistuminen veneenkäsittelykurssille ja sen suorittaminen.)
- Vuokraveneen kuljettajan tutkinnon suoritus (kansalais/työväenopistot)
- Lupakäytäntö yleensä kalastuksessa sekavaa, mistä lupien ostot
- Perämeren satamat pitäisi saada paremmin suuren yleisön tietoisuuteen. Esimerkkinä Lumijoen Varjakka.

1.2.2010

Luontomatkailu seminaari, InnoMetsä -hanke Haapavesi

Tapahtumassa pohdittiin luonnon uusia hyödyntämistapoja matkailussa.

4.2.2010 Simo

Lappia Opisto koulutusjohtaja Jarmo Saariniemi, Esa Rastas

- Koulussa opiskellaan kalatalouden perustutkinto (120op).
- Kalatalouden koulutusohjelman suuntautumisvaihtoehtoina ovat kalanjalostus, vesiviljely (kalanviljelijä), elinkeinokalastus, matkailukalastus (kalastuksenohjaaja). Koululla voi opiskella myös kalannahkojen parkitusta, kala- ja eläintrofeiden tekoa sekä riistapainotteisia opintojaksoja.
- Opiskelijoita koululla oli noin 20.
- Koululla olisi valmius kouluttaa kalastusoppaita
- Mahdollisuus tuotekehitykseen (purkitettu kala)
- Kalannahan käsittelykoulutusta (lohi, made)
- Kalannahka on tällä hetkellä kalanjalostuslaitoksille jätettä tuotekehitys?
- Olisiko kalannahkatuotteille kysyntää/ tekijää? (kalannahka parkittuna on hyvin kestävä)
- Ideana: kalastusoppailla voisi olla univormu josta heidät tunnistaa

Simon Kalamatkat (yrittäjä Ari Matinlassi)

- Tehneet kalastusmatkailua 18 vuotta. (Posti Mauno, Matinlassi Ari)
- Vieneet lähinnä yritysasiakkaita lohiloukoille, jonka jälkeen menevät Halttarin saareen ja valmistavat kalaa sekä mahdollisuus saunoa.
- Ei tarvitse enää markkinoida, asiakaskuntaa riittää.
- Ydinvoimalla kysymyksen odottaminen, jos tulee loppuuko kalastus? Mahdollisuus hyödyntää alueelle tulevaa uutta asiakaskuntaa
- Lainsäädäntö, lohirajoitukset ja hylkeet tuovat suuria ongelmia ammattikalastukselle. Hylkeen pyyntilupia pitäisi saada enemmän, mutta toisaalta ei ole metsästäjiä jotka osaisivat hyljettä pyytää.

Simojoen Lohiranta (Tuomo ja Eeva Kesonen)

Kesosilla on kalastuskeskus, matkailu- ja ohjelmapalveluyritys Simojoen varrella n. 20km E4 -tieltä Ranualle päin. Lohirannalla on monipuolista tarjontaa esim. majoitus- ja ruokapalveluja, lohenkalastusta, perhokalastusta, opastettuja lohenkalastusretkiä, luonto- ja patikkaretkiä, kanoottiretkiä, koiravaljakkoajelua ja porotilaan tutustumista.

- Simon matkailualalla ei ole tarpeeksi yhteistyötä
- Hylkeet ovat suuri ongelma ammattikalastukselle. Hylkeen pyyntilupia pitäisi saada enemmän, mutta toisaalta ei ole metsästäjiä jotka osaisivat hyljettä pyytää.
- Markkinointi on tärkeää ja siinä tarvitaan apua
- Tietyt ihmiset kunnassa rajoittavat kehitystä
- Oikeitten yhteistyökumppaneiden löytyminen ollut alussa hankalaa, nyt on jo vakiintuneet ohjelmapalveluyritykset joilta ostetaan palvelut.
- Yhteistyökumppaneiden luotettavuus on tärkeää
- Ennen kuin valmis tuote on matkailijalla, on täytynyt käyttää paljon aikaa ja testausta, jotta tarjottavalla tuotepaketilla on kysyntää.
- Toivotaan vuokraveneen kuljettajan koulutusta ja kalastuskoulutusta (veto-, verkko- ja heittokalastukseen).
- Suunnitteilla laituri josta liikuntarajoitteiset voivat kalastaa.

Simo Lines, yrittäjä Mikko Blomberg

Yritys toimii Simonkylän Vasankarilla. Simo Linesillä on M/s Helna niminen monitoimialus, joka on suunniteltu toimimaan Perämeren karikkoisilla vesillä. Alus on rekisteröity vuokravenekäyttöön. Yrityksellä on valmiita ohjelmapalveluita mm. Marttilanlahden aitat, retki Suukoskelle, retki Kallion saareen "Sahalle töihin" -risteily, haukisafari "Lohirosvot kuriin", kalastusretki "Siian siulonta" ja päiväretki Ryöskärinkallaan. Yritykseen kuuluu myös Merikaffila, joka on remontoitu vanhasta lohikellarista. Yritys myy omia tuotteita mm. rukkasia, tossuja ja reppuja.

9.2.2010

Pohjois- Pohjanmaan Liitto matkailukoordinaattori Elli Rynänen

- Pohjois-Pohjanmaalla on matkailustrategia vuosille 2006-2013
- Pohjois- Pohjanmaan liitolla ei omaa kalastusmatkailustrategiaa.
- Kalastusjalosteet olleet esillä messuilla
- Kuusamo on kehittynyt ohjelmapalvelutarjonnassa., siellä osataan jo markkinointi.
- Laadun ja hinnan olisi kohdattava.
- Sovittiin että Apajille! esiselvityshanke esitellään seuraavassa liiton matkailutoimikunnan kokouksessa.

15.2.2010

Oulun Kalatalouskeskus, toiminnanjohtaja Mikko Torssonen

Oulun Kalatalouskeskus on maakunnallinen kalatalouden neuvonta- ja edistämisyjärjestö, jonka toimialueeseen kuuluvat Oulun läänin sisävesialueet.

Osakaskunnat/ kalastajaseurat / kalastuskunnat jäsenjärjestöjä.

- Yhteisaluelaki
- Järjestötoiminta asianmukaiseksi.
- Kalavesien hoitoon kiinnitettävä huomiota, jotta kalastuksen imuvoima jatkuu ja kasvaa.
- Luonnon vetovoima hyvä Pohjois- Pohjanmaalla.
- Nuorison/ lasten saaminen kalastuksen pariin olisi tärkeää.
- Ammattikalastajia tuettava
- EU- tukien hakeminen

16.2.2010

Jukka Ålander

- Vienyt muutamia matkailijoita merille, kiinnostusta olisi kalastusmatkailuun
- Kalastaja saa käsitellä 5000 tn kalaa ilman laitosta, kalastajat voisivat hyödyntää ja saada paremman katteen
- Aikaa ei ole tarpeeksi kehittämiseen
- Terminaalikalastuksen rajoitusten järjeistäminen
- Vanhat perinteet rajoittavat ammattikalastusta

19.2.2010

Metsähallitus Mirva Leppälä (Ready- esiselvitys)

Mirva kertoi omasta hankkeestaan, jonka toiminta-alueena on koko Perämeren kaaren alue. Hanke keskittyy kehittämään kokonaisvaltaisesti kyseistä aluetta

Pohjois- Pohjanmaan Liitto Ismo Karhu

Tärkeimpiä menestys tekijöitä luontomatkailussa:

- Verkostoituminen
- Sitoutuneet toimijat
- Tuotteet hyvin tuotteistettu
- Vuorovaikutustaidot
- Alueen vahvuuksien löytäminen ja näkeminen kilpailuvalttina

16.3.2010

Eemeli Muonio

Kalastanut ennen ammatiksi, nyt osa-aika kalastajana. Omistaa kalankäsittely laitoksen. Tarvitsisi tukea yritystoiminnan aloittamiseen

22.3.2020

Anne Anttila, toiminnanjohtaja Outakaira tuottamhan ry

- Tarvitaan turvallisuus koulutusta
- Tuotteiden kunnollinen tuotteistaminen tärkeää
- Lapin Yliopistossa Aila Kumentia tehnyt porotalousmatkailussa hankkeen, joka on aloittanut aivan alusta. Voisi miettiä hänestä jatkohankkeeseen apuja
- Outakaira tuottamhan ry on valmis rahoittamaan kalastusmatkailuhankkeita

3. Tulokset ja yhteenveto

Apajille! -esiselvityshankkeen tulosten perusteella toivotaan alan eri toimijoiden yhteistyön lisääntymistä. Verkostoituminen ja yhdessä tekeminen loisi mahdollisuuksia kehittää kalastusmatkailusta alueelle todellinen matkailutuote. Voimavaroja yhdistämällä olisi mahdollisuus pientenkin yritysten päästä näkyviin. Tällä hetkellä kalastajat, matkailuyrittäjät ja kuntien toimijat toimivat hyvin itsenäisesti, usein ilman tietoa oman tai lähialueen muista toimijoista ja palveluista. Historian ja kalastusperinteen keruu olisi syytä aloittaa mahdollisimman pian, sillä perinnettä tuntevat kalastajat ovat iäkkäitä. Tulosten perusteella kiinnostus perinnekalastukseen ja -kalastusvälineisiin on kasvamassa.

Kokonaisuudessaan hankkeessa nähtiin enemmän mahdollisuuksia kuin haasteita kalastusmatkailun kehittämisessä Perämeren alueella. Uniikkiympäristö, puhtaat vedet, pitkä rannikko ja lukuiset erilaiset kalalajit mahdollistavat laadukkaan ja monipuolisen kalastusmatkailukonseptin luomisen. Kalaruokaperinne antaa mahdollisuuden liittää kalastusmatkailu myös osaksi koko Pohjois-Suomen matkailua erityisesti ruokapalvelujen osalta. Alueen isot kaupungit Kokkola, Raahe, Oulu, Kemi ja Tornio voidaan haastaa mukaan kehittämään kalaruokakulttuuria alueella.

Kalastusmatkailupalveluiden tarjoaminen edellyttää koulutusta, kuten vuokraveneen kuljettajantutkinnon, ensiapu- ja turvallisuusopintoja sekä kalastusopaskoulutusta. Lisäksi veneiden kunto täytyy saada lain vaatimalle tasolle ja katsastukset hoidettua. Palveluiden tuotteistaminen ja tuotteiden kartoitus ja markkinointi on erittäin tärkeää, vain siten saavutetaan oikeat, maksukykyiset asiakasryhmät. Kalastusmatkailu nähdään osana muita alueen matkailupalveluja. Kalaverstaissa toivottiin, että jatkohankkeessa toteutettaisiin kehittämishankkeita paikkakuntaakohtaisesti sekä yhteisesti koko Perämeren kaarta koskien.

Esiselvityksen yhtenä tuloksena voidaan pitää myös sitä, että kalastusmatkailua jo harjoittavat yritykset osoittivat suurta mielenkiintoa hanketta kohtaan ja ovat valmiina jatkossakin kehittämään kalastusmatkailua yhdessä uusien yrittäjien tai yrittäjiksi aikovien kanssa. Lisäksi Kalaverstaissa tuli esille tarve saada kehittämistyöhön mukaan uusia tahoja, erityisesti kehittämään tuotteistusta palvelujen ja kalatuotteiden

osalta. Markkinoinnin osalta sähköinen markkinointi, näkyminen kuntien matkailusivuilla, sosiaalisen median hyödyntäminen ja yhteistyö oppilaitosten kanssa voisivat auttaa asiakasryhmien saavutettavuudessa.

Apajille! hankkeen tavoitteena oli selvittää kalastusmatkailun mahdollisuuksia Perämeren alueella sekä toimijoiden kiinnostusta tällaisen elinkeinon harjoittamiseen. Hanke oli esiselvityshanke, joten tarkoituksena oli tiedon ja kokemusten kerääminen varsinaista jatkohanketta varten. Hanke saavutti tavoitteensa onnistuneesti ja Perämeren kalastusmatkailun nykytila sekä tulevaisuuden mahdollisuudet ja haasteet on koottu tähän raporttiin.

Esiselvitys toteutettiin 4,5 kuukauden aikana ja kuntia oli mukana 14 kappaletta. Kuntien suuren määrän vuoksi yhdistimme kuntia toimenpiteiden tasolla. Hanke on ollut lähtölaukaus kalastusmatkailun kehittämistyölle Perämeren alueella, jatkossa tarvitaan mukaan ennen kaikkea sitoutuneita toimijoita: yrityksiä, kalastajia, käsityön taitajia, ruokaihmisia sekä maakuntaliittoja niin Pohjois-Pohjanmaalta kuin Lapista.

4. Yhteystiedot

Hankkeen materiaalia on saatavissa internetistä osoitteesta www.msl.fi.

Lisätietoja hankkeesta:

Maaseudun Sivistysliiton Pohjois-Suomen aluekeskus

Aluepäällikkö Elina Vehkala

Kirkkokatu 4 A 35

90100 Oulu

p. 040 568 3404